

MLJEKARSTVO

LIST ZA UNAPREĐENJE MLJEKARSTVA

God. XVII

DECEMBAR 1967.

Broj 12

PROSLAVA 60-GODIŠNJICE MLJEKARSKOG ŠKOLSTVA U SLOVENIJI

UVODNA RIJEČ

Inž. Janez Perovšek, glavni direktor »Ljubljanskih mlekarn« je najprije pozdravio kolektiv Mlekarske šole u Kranju; predstavnike mljekara koji učestvuju u proslavi 60-godišnjice, predstavnike Općinske skupštine Kranj, Sekretariata za gospodarstvo i Sekretariata za kulturo in prosveto. Nakon toga je rekao:

»Historiju mljekarskog školstva u zadnjih 60 godina potanje će vam opisati drugi, a ja bih se zadržao na problemima koji zahtijevaju unutar mljekarske industrije Slovenije i Jugoslavije pravilno rješenje. Nedavno sam gledao film o najvećoj i najmodernijoj mljekari kraj Tokia u Japanu. Takvom proizvodnom kapacitetu i automatizaciji pogoduje velika koncentracija stanovnika i proizvodnih sredstava na relativno malom području. Razumljivo je da naše konzumno mljekarstvo nema odgovarajućih društveno-ekonomskih uvjeta za spomenuto rješenje i nešto slično nitko ne može ni predlagati. Naša mljekarska industrija za opskrbu republičkih prestolnica i drugih većih gradova se gotovo sva izgradila u socijalističkoj Jugoslaviji. Prije smo imali nešto više malih mljekara koje su izrađivale sir. Mnogo tih malih mljekara je propalo, a neke se još uvijek bore za opstanak. Zato možemo reći da pitanje integracije — posebno pak specijalizacije proizvodnje u Sloveniji, kao i uopće u Jugoslaviji, nije još na zadovoljstvo riješeno. Iako nemamo posebnih finansijskih sredstava — u uvjetima privredne reforme udvostručujemo kapacitete s istom proizvodnjom na malim razdaljinama. Industrija se upušta u konkurenciju koja odlučuje o daljnjem opstanku i velike proizvodnje umjesto da obraća više pažnje usklađivanju kapaciteta i solidarnosti.

U Sloveniji, npr. nismo još izvršili tipizaciju sireva ni po obliku, ni po kvaliteti. Strojevi za punjenje konzumnog mlijeka postavljaju se u centrima koja za to ne odgovaraju. Uz to pak nemamo strojeva za suvremeno pakovanje maslaca i sira u malim obrocima za ugostiteljstvo i trgovačke radnje za samoposluživanje, a nemamo ni odgovarajućih skladišta i suvremenih linija u proizvodnji jogurta, kefira i sl.

Moramo naglasiti da nekontrolirani uvoz maslaca, mlječnog praška i sireva tjera jugoslavensku mljekarsku industriju za preradu u propast. Izgovor na privrednu reformu, zbog tih pojava, je zapravo izmotavanje. Nužno je potrebno da ukazujemo javnosti i organima vlasti kakve režime imaju u vezi s navedenim problemima države zapadne Evrope. Za istočnu Evropu nam je jasno, jer država sama rješava sve probleme viškova i zaštite vlastite proizvodnje. Našu industriju država još nije zaštitila od dempinga i ostavlja se stvar neriješenom već dvije godine, kao da se taj problem može lako odlagati u nedogled.

Htio sam reći da imamo ovdje na domaćem tlu dovoljno posla i problema koje treba riješiti. Nadam se, da ćemo u tome uspjeti i za to trebati mljekare, mljekarske tehničare sa suvremenim profilom iz te kranjske škole. Želim profesorima i učenicima mnogo uspjeha pri daljnjem radu!»

Dipl. inž. Franc Forstnerič, Kranj

Mlekarski šolski center

O 60-GODIŠNJICI MLJEKARSKOG ŠKOLSTVA U SLOVENIJI

Kada govorimo o slovenskoj poljoprivredi uvijek dolazimo do zaključka da ona ima sve prirodne uvjete za stočarstvo, a naročito za govedarstvo.

Ipak unosnu stočarsku proizvodnju ne možemo zamisliti bez organiziranog mljekarstva. Približno 2/3 dohotka naše poljoprivrede potječe iz stočarstva, pri čemu mljeko sudjeluje s približno 30%. Za mnoge poljoprivredne pogone društvenog ili individualnog sektora vlasništva mljeko je glavni izvor dohotka. Osim toga mljeko i mlječni proizvodi imaju značajno mjesto u našoj prehrani i predstavlja približno 1/5 izdataka za prehranu. Udio mljeka i mlječnih proizvoda u našoj prehrani je još uvijek skroman i moramo učiniti sve da bi mljeko i mlječni proizvodi bili na raspolaganju potrošaču u najboljoj kvaliteti i primjerenoj cijeni. Potrošnja mljeka i mlječnih proizvoda se u svijetu uzima kao indikator opće razvijenosti i blagostanja neke države.

Ponosni smo na tradiciju našeg mljekarstva. Već prije 93 godine bila je registrirana prva mljekarska zadruga. Krajem 19. stoljeća imali smo već 30 mljekarskih zadruga, a narednih 8 godina preko 100 s godišnjom proizvodnjom više od 20 mil. litara mljeka. Za taj brzi razvoj zadrugarstva u Sloveniji, naročito mljekarskog, zaslužni su dr. Janez Evang, J. E. Krek i mljekarski nadzornik Jakob Legvart. Mlijeko se prerađivalo u manjim mljekarama na zanatski način. Slične su bile prilike i u drugim državama — Austriji, Švicarskoj i drugdje. Na početku tog stoljeća gospodarska kriza imala je odjeka i u mljekarstvu. Mlijeko i mlječni proizvodi nisu prodavani. Uzrok tome bila je ne samo velika količina proizvoda, nego i slaba kvaliteta, osobito sira. Poziv za boljom izobrazbom mljekarskih radnika, posebice sirara, postajao je sve veći. Pokrajinski odbor Kranjske je već god. 1888. priredio novi mljekarski tečaj u selu Selca tj. u Selskoj dolini i Bohinju. Ti tečajevi su trajali 6 tjedana. Obuka je bila prije svega praktična s nekim osnovama teorije. Slični tečajevi su priređivani i u Tolminu. God. 1905. i 1906. bili su održani tromjesečni tečajevi u Logatcu, a god. 1907. je počela s uzgojem kadra Mljekarska škola u Vrhniki u obliku 5-mjesečnih tečajeva. Mljekarska škola u Vrhniki je radila od god. 1907. do 1914. Vodio ju je Rado Legvart. Prilike slovenskog i jugoslavenskog mljekarstva nakon I svjetskog rata zahtijevale su čim više stručnjaka—mljekara, jer mljekarstvo je trebalo preusmjeriti na veću proizvodnju mlječnih proizvoda. I u drugim predjelima Jugoslavije su već tada počeli razmišljati o racionalnijem iskorišćavanju mljeka. S time je bila dokumentirana potreba za obnovu odnosno osnivanje mljekarske škole koja bi izobrazavala stručnjake za tadašnje potrebe jugoslavenskog mljekarstva. Budući da je Slovenija imala za takav zadatak najviše uvjeta i već određenu tradiciju glede školovanja mljekara, Ministarstvo poljoprivrede na prijedlog kmetijskog odelka pri tada-